

Sammanfattning av seminariedagen 13 november



Vem ska bestämma
vilken konst vi ska ha?

Om armlängds avstånd och medborgardialog

Attraktiva
kommuner
– verktyg för
utveckling

Fyrbodalprojektet OMSK (Offentlig miljö som konstform) från 2007-2012 lever vidare med sin årliga seminariedag.

Tema för 2018 var beslutsfattandet och under seminariedagen den 13 november bjöds deltagarna på fem föreläsningar under rubriken "Vem ska bestämma vilken konst vi ska ha?"

Som underrubrik fanns "Om armlängds avstånd och medborgardialog" och under dagen i Trollhättans Folkets Hus/Kulturhus dök vitt skilda men också delvis gemensamma infallsvinklar och angreppssätt upp.

Publiken bjöds också in till dialog och man kan, med glimten i ögat, sammanfatta dagens svar på frågan om vem som ska bestämma vilken konst vi ska ha som:

"Det är olika..."

Vem ska bestämma vilken konst vi ska ha?

Om armlängds avstånd och medborgardialog



Dagens moderator **David Karlsson**, idéhistoriker, kulturskribent och bokförläggare verksam vid Nätverkstan i Göteborg inledde med ett konstaterande att dagens ämne är svårt. Till

och med svårare än det som redan är tufft i den kulturpolitiska världen – alla prioriteringar som hela tiden måste göras kring om vad den begränsade mängden pengar ska användas. Till konst? Till barn? Till dans? Till musik?

– Det finns också något av en inbyggd konflikt i att de demokratiskt valda förväntas hålla armlängds avstånd och samtidigt ta de beslut som

behövs för att styra verksamheten mot de kulturpolitiska målen. Där kanske man har något att lära av andra politiska områden, funderade han och vände sig till en av arrangörerna, Trollhättans kulturchef **Christer Olsson**, och bad honom om bakgrunden till valet av dagens frågeställning.

– Den är vald lite i frustration, blev svaret.

– Ibland verkar vi ha fel utgångspunkt för t ex en medborgardialog, det blir bara som ett alibi eller ett slags ö-råd.

– Idag hoppas jag få nya infallsvinklar och exempel på sådant som fungerar bra, sade Christer Olsson.

Evidensbaserad stadsutveckling



Dagens förste talare, **Joakim Forsemalm** uppehöll sig kring begreppet evidensbaserad stadsutveckling och drog paralleller till medicinen där det mesta självklart bygger på evidens, bevis för att det man gör är rätt.

Själv är han etnolog, forskare och verksam vid Radar arkitektur & planering i Göteborg:

– Jag kommer in lite från sidan i samhällsplaneringen. Jag är humanist, inte tekniker. Där behövs fler humanister som mig, menade han.

Genom projekt i två av Göteborgs mest problemtyngda bostadsområden har Joakim Forsemalm varit med och tagit fram evidens, bevis på hur saker och ting verkligen ser ut, och sedan utvecklats detta till verktyg för hur man kan gå tillväga på ett strukturerat sätt i planering och beslutsfattande:

– Man kan mäta väldigt många saker. Hur många människor som passerar på ett gångstråk, hur folk rör sig i ett område, hur många som sätter sig på en parkbänk.

– Man kan fråga och dokumentera vad alla berörda tycker, de som äger fastigheterna, de som bor i ett område, de som har verksamhet där. Man kan också ta reda på vilken relevant vetenskaplig forskning som finns, man kan ta fasta på sådant som gjorts tidigare, som varit bra. Och många, många andra saker.

– Man kan likna evidensbaserad stadsplanering vid ett rättsfall där man först samlar in bevis för

att därefter göra en bedömning och fatta beslut.

Joakim Forsemalm ser inget demokratiproblem i samhällsplaneringen.

– Vi väljer de som beslutar och vi har Plan- och bygglagen där två avstämningar med samråd och dialog finns inbyggda.

– Vad vi har är ett kunskapsproblem och det är vad modellen evidens siktar in sig på.

Glädjande nog tycker Joakim Forsemalm att kulturaktörer blivit vanligare i samhällsbyggnadsprocesserna:

– Sedan tidigare har vi självklart sociala konsekvensanalyser, nu blir det allt vanligare med kulturella konsekvensanalyser.

Slutligen menade Joakim Forsemalm att evidensbaserad stadsplanering inte är något nytt:

– Man jobbade med evidens även i miljonprogrammen. Men arbetssätten utvecklas hela tiden och en stor skillnad är att så många fler aktörer är med i dagens processer. Vikten av att alla inblandade verkligen pratar med varandra kan inte nog betonas.

<http://www.radar-arkplan.se/>

En gravsten i Kalmar med skällsord i gravyr



Dagens andra talare, **Joanna Sandell**, var tidigare chef för konstmuseet i Kalmar och är nu konsthallschef i Södertälje. Hon bjöd åhörarna på en berättelse om lokal förankring och internationellt samarbete.

Hon kom till Kalmar 2016 för att återupprätta ortsbornas förtroende för stadens välkända konstmuseum efter en stor konflikt som kostat hennes företrädare jobbet.

Bland mycket annat gjorde hon en lyckosam koppling mellan en lokal gravsten från 1903 över en färgad kvinna, Svarta Sara, och sitt eget konstnärnätverk i Sydafrika, där hon tidigare varit verksam som journalist.

– Innan jag började jobbet i Kalmar läste jag lokal-tidningen under en lång tid, för att få förankring i bygden. När jag börjat tackade jag ja till alla inbjudningar jag fick. Gjorde mig själv till ambassadör för konstmuseet och samlade kunskap från alla jag mötte.

– När jag var gäst hos en bokgrupp i kyrkan hörde jag första gången talas om Svarta Sara – Sara Mazahr Makatemele – och hennes gravsten.

Så småningom blev Sara Mazahr Makatemele, mer än 100 år efter sin död, uppmärksam, fick sitt öde belyst och var centrum för en stor och lyckosam utställning i konstmuseet. Joanna Sandell hann med fler publikframgångar under sin ganska korta tid i Kalmar:

– Den första utställningen var ”Den sista Ölands-hästen” där vi grävde lokalhistoriskt och vävde samma traktens hästbönder med afrikanska konstnärer och en språkkurs för nyanlända syriska kvinnor.

– Vi gav också en lokalt framgångsrik, men i konsthallen tidigare näst intill portförbjuden målare, en egen utställning som blev mycket uppskattad.

Joanna Sandell utmanade också sin egen och konsthallens styrelse:

– Varför är ni med här? Vad vill ni?

Hon betonar dialogens kraft och menar att just konstmuseer och konsthallar är en bra arena för svåra dialoger. Som curator ser hon som sin uppgift att driva och äga dialogen. Rädd för konflikter är hon inte.

Rubrikens skällsord är ”Kafferkvinnan”. Det står på Sara Mazahr Makatemeles gravsten i Kalmar och var ett nedsättande begrepp för svarta och färgade som användes under apartheidtiden i Sydafrika.

Om armlängds avstånd: Hur lång är en arm?



Talare nummer tre, Regionteater Västs VD **Susanna Dahlberg**, möter i sitt uppdrag ständigt begreppet armlängds avstånd. Det har fått henne att reflektera och genom en utbildning i management vid Handelshögskolan i Göteborg fick hon möjlighet att belysa begreppet i en studie.

– För några är armlängds avstånd långt, för andra är det kort. Det är helt enkelt olika och eftersom det inte finns någon tydlig definition finns det anledning att reflektera kring det.

Hon har genomfört tio intervjuer med konstnärer, forskare, tjänstepersoner och politiker och därefter kodat och kategoriserat svaren.

– Politikerna ska inte styra, det är man hyfsat överens om. Svaren visar också att pragmatism präglar kultursektorn, det handlar om att reda ut konflikter, att hantera paradoxer och ständigt kompromissa mellan ideal och den praktiska vardagen, berättade hon.

Det fanns också en samsyn i svaren när det gäller frågan om hur lång en arm egentligen är?

– Ju, mer lokalt desto kortare armar.

Att styrning finns råder ingen tvekan om. Den sker i all daglig verksamhet genom direktiv och villkor för vad som får framföras, skapas eller visas. Det finns politiska mål med de pengar som ges till utövarna som kan vara sociala, handla om bildande, barn, integration eller om att stärka demokratin.

Susanna Dahlberg gjorde en personlig reflektion:

– Jag tycker inte begreppet behövs. Armlängds avstånd verkar inte leda till den frihet för konsten som varken politikerna eller konsten själva önskar.

Kultursektorns tjänstemän belystes också:

– Mina intervjusvar visar att dessa ofta upplevs ha svårare att hålla armlängds avstånd än politikerna.

Möten mellan konstnärer och platser i Halland



Efter Regionteaterns värld var det dags för presentation av konstnärsresidens och praktisk Halländsk utforskning av det offentliga rummet genom **Petra Johansson**, verksamhetsledare för Art Inside Out, en nomadisk institution i landskapet och dess sex kommuner.

Institutionen hon leder handlar om att bjuda in ett antal konstnärer att utforska och skapa på en utvald plats. Takten är två platser per år och hösten 2018 hade samtliga kommuner i Halland betats av.

– Alldeles i dagarna avslutades de sex veckorna då fyra inbjudna konstnärer levde, verkade och skapade i kulturarvmiljön Äskhults by i Kungsbacka.

Konstnärernas möten med textila vaggor, gamla jordbruksmetoder och byggnaderna i den skyddade miljön ledde till frustration, inspiration och blev till fond för skapandet. Lika spännande och överraskande som i tidigare projekt.

Petra Johansson visade där bland annat hur konstnären Kerstin Bergendal våren 2018 tog sig an Österskans i Halmstad där en bussterminal flyttas och ett nytt hotell ska bli nytt centrum för de bostäder längs Nissan som ska byggas:

– Projektets titel var "Konstnärligt arbete pågår" och kring Österskans fick inblandade politiker och tjänstemän, tillsammans och med konstnären som ledare, reflektera kring processen bakom förändringen av just den här platsen.

För deltagarna blev det en unik ficka i tiden, ett undantagstillstånd att få tid och möjlighet att syna sitt gemensamma projekt i sömmarna och reflektera kring sådant som var bra och sådant som var mindre bra.

Det halländska konstprojektet Art Inside Out arbetar digitalt på ett medvetet och aktivt sätt:

– Med poddar, nyhetsbrev och journaler förmedlar vi digitalt vad vi vill och tänker göra, vad vi gör medan det sker och slutligen har vi dokumentationen av hela processen som ett arkiv av det vi gjort.

Petra Johansson och hennes Art Inside Out fungerade, slutligen, som en perfekt brygga till seminariedagens avslutning:

– De konstnärer som väljs ut och deltar i våra stadsprojekt, sex veckors residens, får självklart avtalsenlig lön för sitt arbete. Just det är en styrka och något vi är väldigt stolta över, konstaterade hon.

www.artinsideout.se

KRO hjälper kommunerna att kvalitetssäkra



Under dagen kom frågan om pengar upp. Bland annat den om hur stor del av de offentliga pengarna för konst som verkligen kommer konstnärerna till del?

Dagens siste talare, Pontus Björkman som är politisk sekreterare för Konstnärernas Riksorganisation, KRO, hade en siffra att redovisa:

– 0,94 %.

Han kunde också redovisa nedslående siffror om medelinkomsten för verksamma konstnärer i Västra Götaland:

– Den är under 13 000 kronor per månad. Och då är inkomst från andra jobb som bussförare, personlig assistent och annat också inräknade.

Till seminariedeltagarna från Fyrbodal hade Pontus Björkman med sig handfasta råd om hur arbetet

med konst i kommunerna kan kvalitetssäkras:

– KRO har tagit fram en handledning, en manual med tips, checklistor och goda exempel från olika kommuner. Använd den, jag tror den kan göra nytta!

För konsten har på allvar klivit in i planfasen när det gäller stadsbyggnad, enligt Pontus Björkman:

– Det är glädjande! För inte så länge sedan var konsten mer bara en fråga om utsmyckning, konstaterade han.

<http://kro.se/kommuners-konstpolitik>

Seminarie serien Attraktiva kommuner arrangeras årligen av
Fyrbodals kommunalförbund och Trollhättans Stad

Fyrbodal



Trollhättans Stad